

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 217-1917)

Originalt emne

Belysningsvæsen

Belysningsvæsen/Belysningsvæsen i Almindelighed

Belysningsvæsen/Elektricitetsafgift

Belysningsvæsen/Gasafgift

Uddrag fra byrådsmødet den 21. juni 1917 - side 3

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 217-1917)

Fra Udvalget for Belysningsvæsenet forelaa følgende Indstilling om Forhøjelse af Gas- og Elektricitetspriserne:

"Udvalget indstiller til Byraadet, at Kogegasprisen fra 1. Juli d. A. (Aflæsningsdagen pr.

1. Juli) forhøjes til 35 Øre pr. m³ for Forbrug indenfor de i "Midlertidige Bestemmelser" af 27.

Marts d. A. fastsatte Rationer pr. Husstand, hvad der bruges herudover betales med 60 Øre pr. m³. Lysgasprisen foreslaas forhøjet til 37 Øre pr. m³ for et Forbrug paa Halvdelen af Forbruget i det efter Belysningsvæsenets Skøn nærmest tilsvarende Kvartal i det foregaaende Aar. Forbrug herover betales med 62 Øre pr. m³. Motorgas og Gas til industrielle Virksomheder betales for et Forbrug paa 3/4 af Forbruget i det efter Belysningsvæsenets Skøn nærmest tilsvarende Kvartal med 35 Øre pr. m³ og den resterende Del med 60 Ørepr. m³.

Med Hensyn til Elektricitetsprisen foreslaas denne fra fornævnte Dato forhøjet til 65 Øre pr. K. W. T. for Strøm til Lys og 35 Øre pr. K. W. T. for Strøm til Motordrift, idet Udvalget

forbeholder sig Ret til, i Tilfælde hvor der ikke vises Økonomi i Brugen af Strøm, at lade Bestemmelserne af 27. Marts om Indskrænkning af Forbruget til Grundpris træde i Kraft."

Christensen udtalte, at det var ikke nogen glædelig Meddelelse, Belysningsudvalget havde at give, idet det drejede sig om en meget stor Forhøjelse af Gas- og Elektricitetspriserne, men Udvalget havde ikke kunnet finde nogen anden Udvej, hvis Belysningsvæsenet ikke skulde have Tilskud fra Kommunekassen. Selv med den foreslaaede store Forhøjelse vilde der endda ikke skaffes fuld Dækning for Merudgiften ved Kulindkøb, men Udvalget forventede dog, at man inden 1. April 1918 vilde opnaa Balance. I de sidst forløbne 4 Maaneder skulde der efter Budgettet have været indkøbt Kul for 338000 Kr., men der var blevet købt for 1350000 Kr., altsaa for ca. 1 Million Kr. mere end budgetteret. Ved Salg af Biprodukter saasom Kokes og Tjære, kunde der indvindes 495000 Kr.; men alligevel vilde der blive en Merudgift paa 525000 Kr., som maatte dækkes ved Forhøjelse af Gasprisen. Ved den foreslaaede Forhøjelse af 18 Øre vilde der kun indvindes 325000 Kr. og altsaa blive et Underskud paa 200000 Kr., og det paa Budgettet beregnede Overskud af 140000 Kr. vilde saaledes forvandles til et Underskud paa ca. 60000 Kr. Siden Begyndelsen af U-Baadskrigen var Fragtpriserne steget fra Uge til Uge efter en kolossal Maalestok og var nu oppe paa 200 Kr. à 220 Kr. pr. Ton Kul. I Begyndelsen af denne Periode havde man slet ikke kunnet forvente at faa Kul fra England, og . i Henhold til Byraadets Beslutning havde Belysningsudvalget derfor søgt at faa tyske Kul hos Kuludvalget. Prisen for de tyske Kul var ca. 90 Kr. pr. Ton, men det havde ikke været muligt for Belysningsvæsenet at faa Del i disse Kul, vel sagtens fordi Udvalget ikke havde ment at turde give Afkald paa at faa engelske Kul. I det hele taget var der ikke blevet udvist synderlig Venlighed overfor Aarhus Belysningsvæsen, hvilket antagelig skyldtes, at man ansaa dette for heldigere stillet end andre kommunale Belysningsværker. Dette havde maaske ogsaa en Tid været Tilfældet, men var det ikke mere. Der var nu igen sket personlig Henvendelse fra Udvalget for at faa tyske Kul, men om det vilde lykkes, kunde der endnu ikke siges noget om. Forhaabentlig vilde Regeringen snart træffe alvorlige Foranstaltninger til at skaffe billigere Fragt, da Stillingen nu var ganske fortvivlet. For en Ladning paa 2000 Tons maatte der t. Eks. betales over 400000 Kr. i Fragt. Da Staten antagelig maatte overtage Forsørgelsen af Enkerne efter de Søfolk, som eventuelt mistede Livet ved Hjemførelsen af de engelske Kul, var det ogsaa naturligt, at Staten overtog Fragtbesørgelsen. Taleren gennemgik dernæst det ovenfor aftrykte Forslag angaaende Forhøjelse af Priserne for Gas- og Elektricitet og udtalte videre, at Udvalget maatte forbeholde sig senere at stille Forslag om andre Takster

for dem, der brugte over Halvdelen af det tidligere Forbrug, ligesom det maaske ogsaa blev nødvendig at lukke af for Tilførselen i visse Tider paa Dagen, idet det havde vist sig, at de nuværende Priser og Bestemmelser ikke havde kunnet nedbringe Produktionen med mere end 20 %. Forhaabentlig vilde Forholdene snart bedre sig, saaledes at man kunde komme tilbage til nogenlunde rimelige Priser, da det jo kunde siges med Sikkerhed, at de nu foreslaaede Priser vilde føles meget haardt af en Mængde Mennesker og vel ogsaa bevirke, at den vedtagne Dyrtidshjælp ikke vilde forslaa, saaledes at endnu en Del vilde blive nødsaget til at henvende sig til Hjælpekassen. Sluttelig henstillede Taleren til Skoleudvalget at indrette Timeplanerne saaledes, at Skolebørnene kunde spise sammen med deres Forældre, idet det utvivlsomt betød en Del Besparelse i Gasforbruget, at Hjemmene ikke skulde lave Mad flere Gange om Dagen.

Møller saa ingen anden Udvej end at følge Indstillingen, hvis Belysningsvæsenets Budget nogenlunde skulde overholdes, men han vilde henstille til Udvalget at optage Forhandling med Kontraktkunderne om en Prisforhøjelse ogsaa for deres Vedkommende.

Christensen kunde meddele, at Udvalget allerede havde henvendt sig til Statsbanerne, som i Sommertiden brugte 25 % af den samlede Produktion, og at disse havde givet Tilsagn om, naar Aaret var gaaet, og man kunde se, hvad Produktionsprisen havde været, at indstille til Finansudvalget at dække Differencen mellem Produktionsprisen og Kontraktprisen. Hos enkelte Industridrivende havde Udvalget ogsaa opnaaet nogen Forhøjelse, og det var enedes om at sammenkalde alle disse Kontraktkunder til et Møde og forlange, at de skulde give en højere Pris, hvis Belysningsvæsenet ikke skulde nødsages til at indskrænke Tilførslen ogsaa for deres Vedkommende.

Jakob Jensen oplyste, at Skolerne var fuldt optaget fra Kl. 8 Morgen til Kl. 6 Aften, og at Undervisningstiden derfor maatte indskrænkes, hvis der skulde være en samlet Middagstid. Taleren havde imidlertid ikke Lyst til at stille Forslag om at indskrænke Undervisningstiden, men vilde derimod gerne være med til at opfordre Forældrene til at bruge Høkkasser.

Mousten kunde ganske slutte sig til Hr. Christensens Henstilling om samlet Middagstid for Skolebørnene. Det var en stor Gene for Hjemmene, at der skulde spises til Middag 2-3 Gange, og det kostede mere Gas. Det var naturligvis godt at bruge Høkkasse, men det forslod ikke, og det var ikke nødvendigt at indskrænke Undervisningstiden, for at Børnene kunde faa samlet Middagsfrihed, idet der i hvert Fald om Sommeren kunde begyndes en

Time tidligere om Morgen.

Jakob Jensen skulde indrømme, at Skolerne nok kunde begynde Kl. 7 om Sommeren, men vilde dog mene, at det vilde være en daarlig Besparelse, hvis der ogsaa om Efteraaret og Vinteren skulde begyndes Kl. 7.

Brøndum vilde støtte Henstillingen om samlet Middagstid for Skolebørnene. Med Hensyn til selve Indstillingen bemærkede Taleren, at Prisen for Kogegas blev sat betydeligt op i Forhold til Prisen for Elektricitet, hvilket antagelig bundede i, at Gaskul var dyrere end andre Kul, men at der dog nok kunde gaas saaledes frem, at Fragtudgiften paa det samlede Forbrug af Kul blev fordelt paa hele Belysningsvæsenets Produktion. Forhøjelsen af Kogegasprisen ramte de smaa Hjem mere end Forhøjelsen af Elektricitetsprisen. Ganske vist vilde Prisforhøjelsen overfor Erhvervene nok vanskeliggøre disses Stilling, men paa den anden Side havde Industrien sikkert lettere ved at faa sine Penge hjem igen end de Hjem, der var afhængige af en Arbejdsløn, og det vilde være haardt nok, om altfor mange skulde drives over til Hjælpekassen. Taleren vilde finde det rigtigst, at man kom ind paa en Ordning, hvorefter der kun maatte bruges et bestemt Kvantum Elektricitet pr. Lejlighed. Naar Folk med smaa Lejligheder kunde nøjes med at have Lys i et Værelse, kunde de andre ogsaa.

Jakob Jensen fandt det morsomt, at nogle Medlemmer tog paa denne Sag, som om Skoleudvalget kunde klare det hele. Taleren henstillede til Belysningsudvalget at træffe den Ordning, at ingen havde Lov til at have mere end een Lampe brændende i hver Lejlighed.

Christensen oplyste, at kun en meget lille Del af Kulforbruget gik til Fremstilling af Elektricitet. Hidtil var Gasværket og Elektricitetsværket blevet behandlet som 2 Institutioner, og denne Ordning vilde det sikkert være heldigt at opretholde. Overfor Hr. Jakob Jensen maatte Taleren hævde, at selv om Høkkasser udmærket lod sig anvende, var det dog mest fordelagtigt, at Familien spiste samlet. Man maatte have Lov til at forlange af Skoleudvalget, at det skulde spare, naar alle andre skulde det under de nuværende Forhold, selv om ogsaa det skulde koste en Undervisningstime om Dagen. Man havde tidligere henstillet til Skoleudvalget, at der blev sparet paa Lys ved Skolernes Rengøring, men Henstillingen havde ikke frugtet endnu. Taleren sympatiserede ikke med Tanken om kun at tillade, at der brændte een Lampe i hver Lejlighed, da man ikke skulde gøre det mere surt for Folk end højst nødvendigt. Naar Forbrugerne betalte, hvad Lyset kostede, skulde de have Lov til at bruge, nogenlunde hvad de vilde.

Bech ansaa Høkkassen for en fortrinlig Indretning ikke blot til at holde Mad varm i, men ogsaa til at koge i. Taleren kunde ikke antage, at Forslaget om, at der kun maatte benyttes een Lampe i hver Lejlighed, var vel overvejet, dels fordi mange holdt stor Lejlighed for at kunne benytte en Del deraf til Forretning, og dels fordi man i mange private Hjem var nødt til at benytte flere Rum om Aftenen for Arbejdets Skyld.

Brøndum maatte fastholde, at det var af stor Vigtighed, at Børnene fik samlet Middagsfrihed, hvorved Familien kun fik een Spisetid; selv om det skulde koste en Undervisningstime, burde Ordningen derfor gennemføres. Ja, man maatte hellere helt ophøre med Undervisningen en Tid, end at Befolkningen skulde lide Nød. Taleren havde ved Omtalen af store Lejligheder ikke tænkt paa at sammenblende private Lejligheder med Forretningslokaler, hvilke sidste der naturligvis maatte tages et vist Hensyn til. Taleren bemærkede, at det maaske vilde være heldigt, om en Del gik over til at koge ved Elektricitet i Stedet for ved Gas.

Christensen oplyste, at Kogning med Elektricitet var 4 Gange saa dyr som Kogning ved Gas.

Indstillingen vedtoges.